

Konsekvensutredning, dnr 2025-001955

1 Redogörelse för problemet, konsekvenser och alternativ

1.1 Beskrivning av problemet och vilken förändring som eftersträvas

Flera delar i föreskrifterna som rör vägning av fångst behöver revideras. Anledningarna är bland annat att det har förekommit brister i föreskrifterna som lett till låg efterlevnad men också svårigheter att kontrollera och lagföra överträdelser. Bristerna har bland annat bestått i oklarheter i hur provtagning av osorterad fångst ska utföras och det saknas krav på dokumentation av provtagningen. Vad gäller vågarna saknas korrekt hänvisning till Swedac:s bestämmelser om krav på vågar.

EU-kommissionen genomförde under 2022 en granskning av Sveriges efterlevnad av vägningskraven enligt gällande EU-rätt och kom fram till att det finns mycket allvarliga brister vad gäller vägning och registrering av fiskeprodukter som landas i Sverige¹. Framförallt riktas kritik kopplat till landningar av pelagisk osorterad fångst och brister i vägning av bifångster vid dessa landningar. I rapporten från besöket identifieras även brister när det kommer till kontrollen av landningar och tillämpningen av provtagningsplaner gällande vägning. För att komma till rätta med den fastslagna problematiken behöver Sverige agera kraftfullt.

Som en konsekvens av Kommissionens granskning har även ett utkast på handlingsplan tagits fram av Kommissionen. I handlingsplanen kommer det finnas direkta krav på åtgärder för att hantera de brister som konstaterats. Om Sverige inte uppfyller kraven i handlingsplanen så finns det risk för att Kommissionen inleder ett formellt överträdelseärende mot Sverige.

Med anledning av ovanstående har Havs- och vattenmyndigheten bland annat påbörjat arbetet med att revidera provtagningsplaner och kontrollplaner kopplade till vägningen, vilka ska godkännas av EU-kommissionen. Provtagningsplanerna är nödvändiga för att det ska vara tillåtet att frångå grundkravet om att all fångst ska vägas artvis vid landning.² Vissa delar som står i planerna behöver regleras i HaV:s föreskrifter för att reglerna ska bli gällande och

¹ European Commission Directorate -General for maritime affairs and fisheries, Final verification report SE-22-D4-01-A, 2022, Havs och vattenmyndigheten dnr 2022-00382

² Se artikel 60 rådets förordning (EG) nr 1224/2009 av den 20 november 2009 om införande av ett kontrollsystem i gemenskapen för att säkerställa att bestämmelserna i den gemensamma fiskeripolitiken efterlevs och artikel 70 Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 404/2011 av den 8 april 2011 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1224/2009 om införande av ett kontrollsystem i gemenskapen för att säkerställa att bestämmelserna i den gemensamma fiskeripolitiken efterlevs.

för att det ska vara möjligt att lagföra överträdelser. I dagsläget är en provtagningsplan gällande vägning av osorterad pelagisk fångst reviderad och godkänd av EU-kommissionen. I den planen finns detaljer kring metod och provtagning av osorterad fångst. Det är bland annat ändringar utifrån denna provtagningsplan som föreslås i den aktuella remissen.

Provtagningsplanen för vägning av osorterad fångst är framtagen i samråd med EU-kommissionen vilket har inneburit att Sverige inte själva kunnat avgöra innehållet i planen och i förlängningen innebär det att det finns mycket begränsade möjligheter till flexibilitet när det kommer till alternativa lösningar av de identifierade bristerna. Provtagningsplanen tillämpas endast på pelagisk fångst som landas osorterad. Identifieras behov eller brister i förfarandet för vägning av osorterad fångst kan Havs- och vattenmyndigheten revidera planen och skicka in den på nytt för godkännande av EU-kommissionen. Det är något som kan ta några månader att göra och beroende på ändringarna kan det innebära att planen inte godkänns.

Sammanfattningsvis är syftet med ändringarna i föreskrifterna, och med provtagningsplanerna, att säkerställa en korrekt vägning av all yrkesfiskad fångst och därmed en kvotavräkning som så nära som möjligt överensstämmer med de verkliga mängderna av varje art som fångats. Syftet är även att motverka felaktig redovisning av fångst, möjliggöra en effektiv kontroll av landningarna samt att möjliggöra lagföring av upptäckta överträdelser.

Följande delar föreslås i revideringen av föreskriften:

1. Det behöver göras flera ändringar vad gäller provtagning och vägning av osorterad fångst, så att det tydligt framgår hur provtagningen ska gå till.
 - a. Möjligheten att provta enligt metod i enlighet med bestämmelserna i artikel 7.3 och 7.4 förordning (EEG) nr 3703/85 behöver tas bort eftersom denna provtagning har ett annat syfte än artbestämning och inte finns med som ett alternativ i provtagningsplanen för osorterade landningar.
 - b. Den föreskrivna provtagningsmängden på 0,5 promille samt minst 100 kg föreslås tas bort och ersättas med en tabell som visar hur många prover som ska tas beroende på mängden som landas. Provtagningsstabellen är baserad på studier av Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU Aqua) gällande hur mycket prov som behöver tas för att få fram en överensstämmelse med artfördelningen i den osorterade fångsten. Tabellen har sedan granskats av kommissionen och förts in i provtagningsplanen. Minst 5 kg behöver tas vid varje provtillfälle och sedan samma provtagningsmängd vid varje provtagningsstillfälle. Metoden och tabellen för provtagning återspeglar vad som finns angivet i provtagningsplanen för osorterade landningar.
 - c. Provtagning ska göras innan storlekssortering.
 - d. Proverna föreslås sparas separat i minst en timme efter avslutad landning eller i en timme efter att landningen avbrutits för dagen för de landningar som pågår under flera dagar. Förslaget är en justering av det som står i provtagningsplanen för att förenkla hanteringen.
 - e. Proverna ska märkas så att de går att särskilja och kopplas till dokumentationen. Syftet med att märka proverna är för att möjliggöra kontroller av innehållet i proverna och jämföra med vad som landats och vad som dokumenterats.

2. Ändring av hänvisning till Swedac:s föreskrifter vad gäller vågar till att upplysa om att Swedac har bestämmelser avseende detta. Hänvisningen görs genom beskrivning av vilka bestämmelser som avses istället för att exakt ange föreskriftsnummer.
3. Föreskriftsförslaget innehåller krav på dokumentation av provtagningen av de osorterade landningarna för att förbättra kontrollmöjligheterna. Förslaget innebär att provtagningen ska dokumenteras med landningsdatum och fartygsuppgifter. Dokumentationen ska även innehålla respektive provs namn och innehållet i varje prov ska redovisas artvis i särskild provtagningsjournal alternativt ska samma uppgifter dokumenteras digitalt. Provtagningsuppgifterna ska vara ifyllt inom en timme efter avslutad landning eller efter att landningen avbrutits för dagen för de lossningar som pågår under flera dagar. Provtagningsjournalen ska sparas i tre år. Provtagningsresultatet ska användas för att fylla i uppgifter i vägningsjournalen. Provtagningsjournalen ska lämnas in eller uppvisas på myndighetens begäran.

1.2 Beskrivning av vilka konsekvenser som bedöms uppstå om ingen åtgärd vidtas

1.2.1 Ändringar för provtagning av pelagisk osorterad fångst

Om Sverige inte reviderar delarna som berör hur provtagning av osorterad fångst ska gå till i enlighet med den provtagningsplan som godkänts av EU-kommissionen så finns en risk för att kommissionen kommer att inleda ett formellt överträdelseärende mot Sverige.

- a. Att fortsatt behålla möjligheten till att provta enligt i artikel 7.3 och 7.4 förordning (EEG) nr 3703/85 innebär en fortsatt otydlighet i utförandet av provtagning vilket innebär en kontrollsvårighet. Det innebär även att en provtagning som är ämnad för handelsnormer istället används för artbestämning vilket inte är dess syfte. Att använda den provtagningsmetoden innebär även ett frångång från provtagningsplanen för osorterade fångster.
- b. Att fortsätta att kräva att minst 0,5 promille eller minst 100 kg provtas går emot tabellen som tagits fram i samråd med SLU och godkänts i provtagningsplanen av EU-kommissionen.
- c. Att inte sätta ett krav på att provtagning ska göras innan storlekssortering innebär att provtagningsplanen inte följs.
- d. Att inte kräva något sparande av prover innebär att det fortsatt blir svårt att kontrollera om provtagning skett och även om det som framkommit i provtagningen stämmer överens med verkligheten. Det går då endast att göra en kontroll av dokumentationen och eventuellt en visuell bedömning av fångst. Det innebär dock ett förenklat förfarande för aktören som inte behöver avsätta utrymme för att spara prover. Proverna riskerar inte heller att bli dåliga och kan användas i produktionen av livsmedel eller för annat ursprungssyfte.
- e. Att inte sätta ett krav på märkning och särskiljning av proverna gör kontrollen svårare men inte omöjlig. Kontrollen av icke märkta prover som eventuellt är ihop slagna eller omärkta skulle kräva mer tid för kontrollanterna att avgöra om uppgifterna stämmer med vad som uppgetts. Hela provmängden hade då behövts sorteras och kontrolleras av kontrollanterna till skillnad från att bara kontrollera ett stickprov av proverna.

1.2.2 Ändrade hänvisningar till vägningsbestämmelser

Av artikel 60 i rådets förordning (EG) nr 1224/2009³, den så kallade kontrollförordningen, framgår att en medlemsstat ska se till att alla fiskeriprodukter vägs enligt system som är godkända av de behöriga myndigheterna. Swedac är föreskrivande myndighet när det kommer till bestämmelser för vågar. I nuläget så finns en hänvisning i föreskriften till en av Swedac:s föreskrifter om icke automatiska vågar som inte är gällande längre. Dessutom saknas hänvisning till föreskrifter för automatiska vågar och föreskrifter som omfattar bestämmelser om återkommande kontroll vid bruten plombering. Det innebär att det inte är tydligt för aktörerna vilka krav som finns på vågar där fiskeriprodukter vägs och att det är svårt eller omöjligt att sanktionera aktörer när bestämmelsen inte följs. Det innebär också att Sverige inte lever upp till de kraven som finns på att godkända vågar ska användas vid vägning av fisk enligt artikel 60 i rådets förordning (EG) 1224/2009, den så kallade kontrollförordningen¹.

1.2.3 Krav på dokumentation

Det finns redan krav på att provtagning av osorterad fångst ska göras för att fastslå vilken artsammansättning fångsten har, men det finns idag inget krav på att provtagningen ska dokumenteras. Om inget krav på dokumentation införs kommer det fortsättningsvis vara frivilligt att dokumentera och därmed inte vara möjligt för HaV att kontrollera om någon provtagning gjorts eller om provtagningen överensstämmer med slutresultatet av vägningen. Slutligen så försvårar det även möjligheten att lagföra överträdelser när provtagning inte skett. För aktören skulle det innebära en större frihet att inte ha ett krav på sig att dokumentera sin provtagning men det skulle också kunna innebära att felaktiga vägningsuppgifter. Att inte kräva dokumentation av provtagningen skulle innebära att Sverige inte följer provtagningsplanen för osorterade fångster. Att inte förbinda dokumentationen med ett tidskrav försvårar vid en fysisk kontroll men också vid en administrativ korsk kontroll, eftersom det inte går att veta när uppgifterna fylls i eller om uppgifterna saknas.

1.3 Beskrivning av de olika alternativ om finns för att uppnå förändringen och de fördelar respektive nackdelar som bedöms finnas med dessa

1.3.1 Ändringar för provtagning av pelagisk osorterad fångst

I vissa delar vad gäller vägning av osorterade landningar så finns inget alternativ när det kommer till ändringar. Föreskrifterna måste överensstämma med kraven i provtagningsplanen, dels för att dessa ska vara möjliga att lagföra dels för att vi behöver åtgärda identifierade brister och slutligen för att inte riskera att EU-kommissionen inleder ett överträdelseärende mot Sverige.

- a. Se nedan.
- b. Den provtagningstabell som ska ersätta provtagning i punkt a (provtagning enligt artikel 7.3 och 7.4 förordning (EEG) nr 3703/85) och punkt b (provtagning av 0,5

³ Rådets förordning (EG) nr 1224/2009 av den 20 november 2009 om införande av ett kontrollsystem i unionen för att säkerställa att bestämmelserna i den gemensamma fiskeripolitiken efterlevs, om ändring av förordningarna (EG) nr 847/96, (EG) nr 2371/2002, (EG) nr 811/2004, (EG) nr 768/2005, (EG) nr 2115/2005, (EG) nr 2166/2005, (EG) nr 388/2006, (EG) nr 509/2007, (EG) nr 676/2007, (EG) nr 1098/2007, (EG) nr 1300/2008, (EG) nr 1342/2008 och upphävande av förordningarna (EEG) nr 2847/93, (EG) nr 1627/94 och (EG) nr 1966/2006

promille eller minst 100 kg) är en minskning i totalmängd prov som behöver tas vid landningar jämfört med vad som gäller idag. Tabellen är baserad på studier av Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU Aqua) för hur mycket prov som behöver tas för att få fram en överensstämmelse med artfördelningen i den osorterade fångsten. Tabellen är ett minimikrav och det finns alltid möjlighet för aktören att ta fler eller mer prov än vad som krävs. Ett alternativ är att ta fram en ny tabell med fler prover eller att ett större prov ska tas vid varje provtillfälle. Ska tabellen ändras behöver även denna ändring göras i provtagningsplanen för osorterad fångst och provtagningsplanen behöver då skickas in på nytt för godkännande eller avslag.

- c. Ett alternativ till att provtagning ska göras innan storleksfördelning är att öppna upp för möjligheten att provta efter sortering i de delar av fångsten som inte är sorterat artvis. Ett sådant förfarande är möjligt med dagens bestämmelser men finns inte med i provtagningsplanen för osorterad fångst. Alternativet hade inneburit att aktörer som sorterar fångsten per storlek och som resulterar i boxar med enbart en art, kan begränsa provtagningen till de delar av fångsten som är osorterat efter sortering. En sådan metod hade kunnat ge ett mer verklighetsnära vägningsresultat jämfört med att enbart basera artvikterna på provtagning innan sortering. Nackdelarna är att det kan försvåra för användningen av en automatisk provtagningsmekanism, som är ett kommande krav, samt att det behöver finnas ett sätt att säkerställa att de boxar som vägs per art inte innehåller inblandning av andra arter. Det innebär även att provtagningsplanen behöver revideras och skickas in på nytt för ett godkännande.
- d. Ett alternativ till att spara prover men att ändå uppnå kontrollerbarhet är att använda kameraövervakning. Då skulle provtagningen och/eller sorteringen kunna iaktas av myndigheten vid behov. Fördelen för aktören är att inga prover behöver sparas utan kan sättas åter i produktionen. Nackdelen är att det hade varit svårare att jämföra videomaterialet med dokumentationen och det hade snarare handlat om en grov bedömning. Det hade även krävt att provtagningsplanen revideras och kompletteras med ett sådant undantag.
- e. Ett alternativ till att märka och särskilja proverna från varandra hade varit att möjliggöra att prover förvaras i samma box efter att artsorteringen har gjorts. Det hade eventuellt kunnat förenkla för aktören dels genom att mindre plats tas i anspråk dels genom en minskad administrativ börda med att hantera märkning. För fiskerikontrollen hade det inneburit att hela provtagningen hade behövt artsorteras vid en kontroll av proverna vilket hade tagit längre tid än om det gick att plocka ut enstaka prov. Ett sådant alternativ frångår vad som står i provtagningsplanen.

1.3.2 Ändrade hänvisningar till vägningsbestämmelser

Ett alternativ till hänvisning till Swedac:s föreskrifter är att hänvisa med föreskriftsnummer till bestämmelserna gällande vågar som används för att väga fiskeriprodukter. Eftersom Swedacs föreskrifter gällande vågarna inom kort kommer revideras så skulle det innebära att hänvisningen skulle bli felaktig i samband med det. Då hade även Havs- och vattenmyndighetens föreskrift behövt revideras på nytt för att överensstämma med Swedac:s bestämmelser. Fördelen med föreskriftsnummer är att det blir ännu tydligare vilka föreskrifter som avses.

1.3.3 *Krav på dokumentation*

Ett alternativ till föreslagen dokumentation av provtagningen i en särskild journal hade varit att provtagningen istället dokumenteras i vägningsjournalen, som är ett dokument som det redan finns krav på. Det hade inneburit att vägningsjournalen behöver revideras och skickas ut till aktörerna på nytt. Det hade även kunnat försvåra i de fall då provtagningen sker på en annan plats än var själva vägningen görs. Fördelen är att uppgifterna är samlade i samma journal. En annan fördel är att det följer vad som står i provtagningsplanen dvs att provtagningen ska dokumenteras i vägningsjournalen. Att dokumentationen ska göras senast en timme efter avslutad landning hade kunnat sättas till en annan tid, men det skulle innebära att provtagningsplanen behöver revideras i samband med en sådan ändring.

Ett längre tidsspann hade underlättat för aktören i de fall då landningarna går snabbt samt då det är endast en person som ska hinna med att provta, sortera och dokumentera. Det hade inneburit en något längre väntetid vid en eventuell kontroll. Att föreslå en kortare tid än en timme är inte rimligt då det blir svårt för en aktör att hinna med det. Ett ändrat tidskrav hade inte påverkat risken att redovisa felaktiga uppgifter, den risken är lika oavsett tidsaspekten.

1.4 **Beskrivning av det eller de alternativ som bedöms lämpligast och av vilka skäl**

1.4.1 *Ändringar för provtagning av pelagisk osorterad fångst*

- a. Se punkt b nedan.
- b. Det bedöms lämpligast att ta bort möjligheten att provta enligt metod i bestämmelserna i artikel 7.3 och 7.4 förordning (EEG) nr 3703/85 eftersom denna provtagning har ett annat syfte än artbestämning och inte finns med som ett alternativ i provtagningsplanen för osorterade landningar. Även kravet på att provta 0,5 promille eller minst 100 kg bör tas bort och istället ska den föreslagna provtagningstabellen användas. Provtagningstabellen är baserad på studier av Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU Aqua) gällande hur mycket prov som behöver tas för att få fram en överensstämmelse med artfördelningen i den osorterade fångsten. Tabellen har sedan granskats av kommissionen och förts in i provtagningsplanen och därav bedöms den lämpligast. Även att provet ska vara minst 5 kg bedöms vara lämpligt att införa, detta för att proven inte ska vara för små för att innehålla tillräckligt mycket arter för en vägning. En standard i andra medlemsländer är att provmängden är ca 10 kg och det är ok för en aktör att använda sig av den provmängden istället, eftersom 5 kg enbart är en minimimängd. Om Sverige inte efterlever det som står i den godkända provtagningsplanen finns en överhängande risk att EU-kommissionen inleder ett överträdelseärende mot Sverige. Alternativt behöver provtagningsplanen revideras men det bedöms inte vara aktuellt när det kommer till den föreslagna tabellen eller minsta provtagningsmängd.
- c. Att ta proverna innan storlekssortering bedöms som lämpligast utifrån de förutsättningar som finns. Att möjliggöra provtagning efter sortering skulle försvåra för användning av en halvautomatisk provtagningsanordning, som är ett kommande krav för landningar över 10 ton. Det skulle även kräva insatser från

aktören för att säkerställa att de sorterade kärlen enbart innehåller en art vilket inte skulle leda till någon större förenkling jämfört med att provta innan sortering. Förslaget följer den godkända provtagningsplanen för osorterade landningar vilket innebär att provtagningsplanen inte behöver revideras.

- d. Proverna föreslås sparas separat i minst en timme efter avslutad landning eller i en timme efter avbruten landning för dagen för de landningar som pågår under flera dagar. Förslaget att tillåta att proverna sparas en timme efter att landningen avbrutits för dagen är en justering av det som står i provtagningsplanen för att förenkla hanteringen och bedöms vara lämpligast eftersom det är en anpassning för de landningar som pågår under längre tid. Justeringen bedöms inte kräva någon revidering av provtagningsplanen. Att proverna ska sparas en timme efter avslutad landning innebär en möjlighet för HaV att utföra kontroller efter landningen och jämföra med vad som är dokumenterat.
- e. Det lämpligaste är att proverna ska märkas så att de går att särskilja och därför kan kopplas till dokumentationen av provtagningen. Syftet med att märka proverna är för att möjliggöra kontroller av innehållet i proverna och jämföra med vad som landats och vad som dokumenterats. Förslaget innebär att det är möjligt att utföra en ändamålsenlig och effektiv kontroll.

1.4.2 Ändrade hänvisningar till vägningsbestämmelser

Hänvisningarna till Swedac:s bestämmelser för vågar ändras till att beskriva bestämmelserna men inte hänvisa till exakta föreskriftsnummer. Anledningen är att Swedac ska revidera sina föreskrifter inom en nära framtid och därmed kommer de aktuella föreskrifterna erhålla andra STAFS nummer. Att hänvisa till föreskrifternas STAFS nummer skulle innebära att HaV behöver revidera föreskrifterna i samband med att Swedac ändrar sina föreskrifter. Av den anledningen är det mer lämpligt att hänvisa på ett sätt som även är giltigt efter att Swedac reviderat sina föreskrifter.

1.4.3 Krav på dokumentation

Provtagningsuppgifterna föreslås dokumenteras i en provtagningsjournal som kan ses som en bilaga till vägningsjournalen, men som är avskild från vägningsjournalen. Anledningen är att provtagningen kan ske på annan plats än själva vägningsjournalen. Provtagningen kan även utföras av annan personal än den som utför vägningsuppgifterna. Av dessa anledningar bedömer HaV att det är lämpligare att föra dokumentationen i en separat provtagningsjournal. HaV bedömer även att kravet att dokumentera provtagningsuppgifterna bör vara en timme efter avslutad landning för att vara enhetligt med hur länge proverna ska sparas. Det bedöms även vara lämpligt att provtagningsjournalen ska sparas i tre år och lämnas in på myndighetens begäran eftersom det är samma krav som på vägningsjournalen.

2 Förslagets relation till EU-rätten

2.1 Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

HaV gör bedömningen att förslaget överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges EU-medlemskap. Kraven kopplade till provtagning av osorterad fångst följer inte direkt av EU-förordningar. Ändringarna avseende provtagning av pelagiskt osorterad fångst är dock en förutsättning för att Sverige ska kunna tillämpa den provtagningsplan som HaV tagit fram i dialog med EU-kommissionen. Syfte med provtagningsplanen är att säkerställa korrekt vägning av osorterad fångst.

3 Rättsliga grunder

3.1 Uppgifter om de bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

Bemyndigande för de föreslagna föreskriftsändringarna finns i 5 kap. 7 § och 6 kap 8 § förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen.

4 Analys av förslagets konsekvenser

4.1 Beskrivning av de övergripande konsekvenserna

4.1.1 Konsekvenser av ändringar för provtagning av osorterad fångst

Samtliga krav i denna punkten omfattar pelagiska mottagare och befälhavare på pelagiska fångstfartyg. Antal fartyg som landar pelagisk fångst i Sverige, som redovisar pelagisk fångst över 1000 kg på ett år, är 148 stycken. Elva av dessa fartyg står för 80 % av fångsten som landas i svenska hamnar.

Antal pelagiska mottagare i Sverige är tre stycken, utöver dessa finns två danska mottagare. Uppgifterna är från 2024. Både antalet fartyg och mottagare kan variera från år till år.

- a. Kraven på hur många prover som ska tas ändras och det innebär att aktörerna som ansvarar för vägningen kan och i vissa fall måste ändra sin provtagningsrutin. Det innebär att det inte längre är tillåtet att provta enligt artikel 7.3 och 7.4 i förordning (EEG) nr 3703/85, provtagning ska istället göras enligt tabellen som föreslås och som finns i provtagningsplanen för osorterade landningar. Konsekvensen för de som använt sig av den metoden är att det blir en större mängd prov som behöver tas när det kommer till landningar under 40 000 kg. Men vad gäller provmängd jämfört med den andra metoden, eller lossningar över 60 000 så behöver de inte ta lika stor totalmängd prov som dagens krav innebär (0,5 promille och minst 100 kg), vilket är en lättnad för aktören. En konsekvens av den totalt mindre provmängden som föreslås kan vara att resultatet blir en sämre återspeglning av den verkliga artsammansättningen. Det är dock möjligt för aktören att ta fler prover än det som föreslås.
- b. Se ovan.

- c. Krav på att provtagningen görs innan storlekssortering innebär även det en förändring i provtagningsrutin för en del av aktörerna. I dagsläget gäller det främst två aktörer som hanterar osorterad fångst som går till humankonsumtion och som sorterar fångsten så att det blir endast en art i vissa boxar och blandade arter i andra, och som föredrar att endast provta i de osorterade boxarna. För dem innebär förändringen att enbart basera viktuppgifterna på provtagningarna innan sortering vilket kan innebära att viktuppgifterna sämre stämmer överens med verkligheten. Det kan resultera i att kvotavräkningen blir sämre och att mindre korrekta uppgifter används i avräkningsnotor. Dessa aktörer kan givetvis utöver provtagningen som krävs välja att även väga boxarna med fisk och använda dessa uppgifter i avräkningsnotor, men det blir en ökad börda för dem. En sådan metod riskerar även att leda till avvikande uppgifter mellan landad kvantitet och avräkningsnota.
- d. Konsekvenserna av ett krav på att spara proverna fram till en timme efter avslutad landning är den konsekvensen som bedöms vara av störst betydelse. Att spara prover är bland annat platskrävande. På många landningsplatser finns ingen anläggning dit fångsten lossas, vilket innebär att proverna kan komma att förvaras direkt på kajen. Det kräver även att det finns tillräckligt med kärl att förvara proverna i, samt att kärlen skyddas mot fåglar i de hamnar där proverna tas utomhus. I de hamnar där flera fartyg lossar vid ungefär samma tid så kan bestämmelsen orsaka att det blir rörigt på kajen då det handlar om fler och fler prover som ställs på kajen eller i hamnutrymmen. Framförallt kan det ansamlas prover i de hamnar som omfattas av landningstider, eller där fartyg tenderar att landa under samma tidpunkter av andra anledningar. Ytterligare en konsekvens vid vissa landningar kan vara att lastbilen som hämtar sista fångsten måste vänta en timma till efter landningen avslutats för att ta med sig proverna i sin last. Konsekvensen blir en längre arbetstid för transportören. Kostnad för ett provtagningskärl beräknas vara mellan 130 sek och 300 sek, och det kan behövas upp till 50 stycken på en landning över 500 ton. Majoriteten av landningarna som sker är dock mindre än det.
- e. Märkningen av proverna är en administrativ börda som innebär att aktörerna måste se till att ha färdiga märkningar eller materiel för märkning. Det innebär dock även att aktören har bättre ordning på proverna och att det förenklar vid en kontroll.

4.1.2 *Konsekvenser av ändrade hänvisningar till vägningsbestämmelser*

Att hänvisningen till Swedac:s bestämmelser ändras innebär att det blir tydligare för aktörerna vilka bestämmelser som omfattar vågar som används för att väga fiskeriprodukter. Det innebär också att det blir möjligt att lagföra överträdelser då vågar som inte är godkända används för vägning av fisk. För aktören blir det ingen skillnad i sak eftersom de redan idag ska använda godkända vågar, de behöver därför inte införskaffa nya vågar med anledning av ändrad hänvisning.

4.1.3 *Konsekvenser av krav på dokumentation*

Konsekvenser av kravet att dokumentera provtagningen är en ökad administrativ börda. Aktören ska dokumentera provtagningen i en provtagningsjournal som tillhandahålls av

Havs- och vattenmyndigheten eller digitalt men med samma uppgifter. Det kan innebära att aktörer som redan upprättat ett system för provtagning och dokumentation behöver ändra sitt tillvägagångssätt. Fördelen är att alla gör på samma sätt och att dokumentationen minskar risken för felaktigheter i redovisning av fångst.

Dokumentation av provtagningen ska vara klar senast en timma efter avslutad lossning. Det kan i vissa fall bli svårt att uppnå vid lossningar som går mycket fort, då aktören inte hinner sortera och artbestämma alla prover under den pågående lossningen utan behöver tid till att göra det efteråt. Risken är större i de fall då aktören själv hanterar alla proverna än om det är fler personer på plats som hjälper till. I dessa fall finns risk för överträdelse mot bestämmelserna.

Konsekvensen för Havs- och vattenmyndighetens kontroll med en bestämd tid för dokumentationen är att det finns en tydlighet när dokumentationen ska vara klar och därmed kan kontrolleras mot vad som provtagits.

4.2 Beskrivning och beräkning av förslagets kostnader och intäkter för

4.2.1 Staten

Föreskriftsförslaget innebär kostnader för Havs- och vattenmyndigheten i form av tryck och utskick av provtagningsjournaler. Kostnaden uppskattas till 25 000 kr och är en engångskostnad.

4.2.2 Kommuner och regioner

Föreskriftsförslaget innebär inte några kostnader eller intäkter för kommuner och regioner.

4.2.3 Företag

Föreskriftsförslaget påverkar främst pelagiskt fiske som landar i Sverige samt mottagare av pelagisk fisk i Sverige. Antal fartyg som landar pelagisk fångst i Sverige, som redovisar pelagisk fångst över 1 000 kg på ett år, är 148 stycken. Elva av dessa fartyg står för 80 % av fångsten som landas i svenska hamnar. I nuläget är antal svenska pelagiska mottagare tre stycken och två stycken danska. Framförallt påverkas befälhavare (148 stycken) och mottagare (5 stycken) vad gäller att spara proverna som tas i samband med landning, och innebär en mindre kostnad för inköp av provtagningskärl eller hinkar. Ett kärl med lock uppskattas kosta mellan 130 sek och 300 sek, och aktören kan i vissa fall behöva upp till 50 provtagningskärl. Det resulterar som mest i en kostnad på 15 000kr men i de flesta fall avsevärt lägre kostnad än så.

Att spara prover i minst en timme efter avslutad lossning innebär att transportörer behöver invänta tills proverna kan tas med i den sista transporten för landningen. Det påverkar de transportföretag som transporterar fisk eftersom det innebär minst en timme längre arbetstid för transportörerna som tar den sista fångsten från landningen. En timlön för en lastbilschaufför ligger i genomsnitt på 203 kr⁴. Antalet transporter som bedöms påverkas av förslaget är ca 525 lastbilar baserat på landningar under 2024 och att bara sista transporten behöver stanna. De hamnar där det finns mottagare har bortsetts från även om det kan förekomma transporter även från dessa.

⁴ LonStatistik.se (2025). Lastbilschaufför Lön 2024-2025. <https://lonstatistik.se/lastbilschauffor-lon/>

Föreskriftsförslaget som gäller justering av hänvisning omfattar allt yrkesfiske som landar i Sverige, men innebär ingen merkostnad för företagen eftersom det redan finns krav på godkända vågar.

Föreskriftsförslaget som gäller förändringar i dokumentation av provtagning innebär inga ytterligare kostnader för företagen eftersom myndigheten tillhandahåller provtagningsjournal. Det innebär dock en ökad administrativ börda för företagen.

4.2.4 *Andra enskilda*

Föreskriftsförslaget bedöms inte innebära några kostnader eller intäkter för andra enskilda

4.3 Beskrivning och, om möjligt, en beräkning av andra relevanta konsekvenser än sådana som anges i punkten 1

Föreskriftsförslaget kan innebära konsekvenser som kan påverka konkurrensförhållandena. Reglerna om provtagning gäller alla som är ansvariga för vägningen vid osorterade pelagiska landningar. Det spelar ingen roll om landningen är stor eller liten, prov behöver ändå tas för att bestämma artfördelningen. Däremot så har en större verksamhet bättre möjlighet att omhänderta kravet om att spara prover samt att fylla i uppgifter i tid. En liten mottagare eller en befälhavare som själv ska hantera sin provtagning och dokumentation kan ha svårt att hinna med att färdigställa inom en timma efter avslutad landning. Kraven är därför svårare att uppfylla för de mindre aktörerna vilket innebär en sämre konkurrenskraft för dem. Svenska mottagare är generellt små jämfört med de mottagare och hamnar som finns i exempelvis Danmark, vilket eventuellt innebär att förslagen kan påverka den svenska konkurrensförmågan negativt.

4.4 Redogörelse för vilka åtgärder som vidtagits för att förslaget inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms vara nödvändigt för att uppnå dess syfte

4.4.1 *Provtagning av osorterad fångst*

När det kommer till att spara prover från provtagningen till en timme efter avslutad landning så har förslagets justerats, efter synpunkter från aktörer, så att landningar som pågår i flera dagar ska få en lättnad. Landningar som pågår under fler än en dag kan istället spara proverna tills en timma efter avbruten landning.

4.4.2 *Krav på dokumentation*

I förslaget finns ett krav på att provtagningen ska dokumenteras. Dokumentationen var först tänkt att ske i vägningsjournalen vilket även är det som finns angivet i provtagningsplanen, men efter synpunkter internt på Havs- och vattenmyndigheten bedömdes det lämpligare att dokumentationen av provtagningen inte sitter ihop med dokumentationen i vägningsjournalen, eftersom provtagningen kan ske på annan plats än där vägningen äger rum.

4.5 Bedömning av om särskild hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Förslagen som berör provtagning av osorterad fångst samt dokumentation av provtagning behöver ett ikraftträdande som ger aktörerna möjlighet att anpassa sin verksamhet och att köpa in provtagningskärl. Förslaget är att alla föreskriftsändringar träder ikraft 1 oktober 2025.

Vid framtagandet av föreskriftsförslagen har samråd skett med det pelagiska fiskets producentorganisation, fiskbranschens riksförbund samt mottagarna för pelagisk osorterad fångst. Synpunkter på förslagen har omhändertagits och övervägts när det kommer till detaljerna för provtagning, och vissa justeringar har gjorts se stycke 4.4.

4.6 Beskrivning av hur och när konsekvenserna av förslaget kan utvärderas

Förslaget bör kunna utvärderas ett år efter ikraftträdande. Utvärderingen kan baseras på analys av implementeringen, genomförda kontrollbesök, inhämtande av provtagningsjournaler men även genom dialog med det berörda yrkesfisket och mottagare.

5 Kommuner och regioner

Förslaget bedöms inte inskränka den kommunala självstyrelsen.

6 Kontaktperson

För eventuella frågor kontakta:

Elin Hedman tfn. 010-698 63 67